

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Grønlands udenrigspolitiske interessevaretagelse er vokset i takt med udviklingen i hjemmestyret, den tiltagende globalisering og de grønlandske myndigheders ønske om inddragelse i disse anliggender. Et væsentligt element i denne udvikling har været, at Grønland har valgt at stå uden for EU.

Det er regeringens overordnede politik at søge rigsfællesskabet moderniseret og herunder inddrage Grønland i udenrigspolitiske beslutninger, som særligt vedrører Grønland.

I sin åbningstale i Folketinget den 1. oktober 2002 tilbød statsministeren at drøfte en ordning med de grønlandske og færøske myndigheder, hvorefter landsstyrene bemyndiges til at handle på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender, der alene angår Grønland henholdsvis Færøerne. En fuldmagt af denne karakter ville ligge uden for de nuværende hjemmestyreløve, og regeringen ville derfor være indstillet på at forankre en sådan fuldmagt til det grønlandske landsstyre og det færøske landsstyre i lovgivning.

Med udgangspunkt i den udvikling, der allerede har fundet sted for så vidt angår det grønlandske landsstyre internationale interessevaretagelse, er lovforslagets hovedsigte at give landsstyret en udtrykkelig og generelt formuleret adgang til selv – på rigets vegne, men uden Udenrigstjenestens medvirken – med tredjelande og internationale organisationer at føre og afslutte internationale forhandlinger, der fuldt ud angår overtagne sagsområder. Lovforslaget forudsætter, at de danske myndigheders ansvar for rigets udenrigspolitik bevares i overensstemmelse med Danmarks Riges Grundlov.

I dette lovforslag anvendes udtrykket »Kongeriget Danmark« om hele riget, mens udtrykket »Danmark« angiver rigsdelen Danmark, medmindre andet klart fremgår af sammenhængen. Udtrykket »danske myndigheder« sigter til Folketinget og regeringen.

2. Hovedpunkterne i lovforslaget

2.1. Grønlands generelle stilling i udenrigsanliggender

Grønlands stadigt stigende internationale interessevaretagelse har bl.a. givet sig udslag i, at internationale forhandlinger, der alene berører Grønland, i stigende grad er blevet ført under ledelse af det grønlandske landsstyre. Udenrigstjenestens medvirken har i sådanne sager undertiden været af mere formel karakter, mens der i andre tilfælde har været tale om, at Udenrigsministeriet har ydet en substantiel bistand i forhandlingerne.

Aftalerne er i disse tilfælde indgået mellem det pågældende tredjeland og Kongeriget Danmark, og det fremgår normalt af aftalen, at både regeringen og det grønlandske landsstyre har medvirket i aftalens tilblivelse og godkendelse.

For så vidt angår visse forvaltningsaftaler mellem Grønland og visse nærtstående lande har der udviklet sig en praksis, hvorefter Grønlands landsstyre har forhandlet aftalen uden Udenrigstjenestens medvirken. Denne praksis forudsætter, at de danske myndigheder stedse holdes underrettet om forhandlingernes forløb, således at det er muligt for disse i givet fald at sikre varetagelsen af rigets interesser.

På det multilaterale område har Grønlands landsstyre adgang til at gøre særlige interesser gældende i forbindelse med internationale forhandlinger og herunder mulighed for at deltage i danske delegationer på embedsmands- eller politisk niveau ved diplomatiske konferencer.

Både for bilaterale og multilaterale aftaler, som særligt berører Grønland, skal det grønlandske landsstyre endvidere høres, forinden disse aftaler ratificeres. Bortset fra en række særlige sagsområder, f.eks. vedrørende menneskerettigheder, vil det normalt også være muligt for Kongeriget Danmark at tiltræde aftaler med virkning alene for Danmark, således at Grønland selvstændigt kan træffe beslutning om, hvorvidt den pågældende aftale ønskes anvendt i forhold til Grønland.